

NEMES LAMPÉRTH JÓZSEF (1891-1924)
Nagybányai boglyák verőfényben, 1911

Olaj, papírlemez, 46,5x64 cm

Jelezve jobbra lent: Lampérth J.

Kezdő ár: 20 000 000 Ft / 65 574 EUR

Becsérték: 30 000 000 – 40 000 000 Ft
 Estimated value: 98 361 – 131 148 EUR

KIÁLLÍTVA ÉS REPRODUKÁLVA:

- Válogatott remekművek. Kieselbach Galéria, Budapest, 2012. december, katalógus: 22.

Alekszej Javlenszkij: Tájkép szénaboglyákkal, 1908-1909, magántulajdon

Nemes Lampérth József: Tájkép, 1917
 Janus Pannonius Múzeum, Pécs

Nemes Lampérth József csupán egyetlen évben, 1911 nyarán dolgozott Nagybányán. A művészettörténet kutatás e festmény felbukkanásáig mindössze két tusrajzot, egy önarcképet és egy csendéletet ismert ebből az esztendőből. Tájképet, egyet sem. Valószínűleg nem találta elég inspirálónak a nagybányai művésztelepet. A *Nagybányai boglyák* is bizonyítja, a fiatal festő más irányba kereste művészete kiteljesedését. Bár ez a korainak számító Lampérth mű még elűt a későbbi konstruktív jellegű alkotásoktól, a festmény expresszivitása már messze jár a nagybányai plein air hagyományok világától. A festőre később olyannyira jellemző „*térszövés*” ekkor még nem forrott ki tisztán munkamódszerében, de az erőteljes, szinte már drámai erejű festésmód teljes intenzitással bontakozik ki a festményen. Motívumainak markáns, „*tűlfeszített*”, plasztikus formái, a színkezelés vibráló frissessége már ekkor a magyar művészet egyik legeredetibb és legkiemelkedőbb figurájává avatták személyét. Érett stílusának egyik korai hírnöke ez a festmény.

Nemes Lampérth két téregységre bontja a látványt a képen. (Ezt a sémát későbbi tájképein is gyakran alkalmazta a festő.) Az előtér kaszálóját a két boglya motívuma vezeti át a háttér erdőséggel borított domborzatára. A végletekig leegyszerűsített kompozíció lehetőséget ad a festő számára a rá jellemző, pasztózus anyaghasználatra, a reliefszerű festésmódra. A kép áramló faktúrája szabadon bontakozik ki, amit a feketére alapozott hordozóval felfokozott kolorit még elementárisabb erejűvé varázsol. Lüktető ecsetkezelése virtuóz módon szövi egybe a táj színfoltjait. A zöldek és sárgák különböző árnyalatai, a barnával és az ég kékjével kiegészülve, meleg harmóniába olvadnak össze, miközben a háttér fái monumentális látványá nemesednek a nagyméretű hordozón. „*Hasonlaltal élve, Nemes Lampérth képei felkiáltó mondatok. Nélkülözik a hosszadalmas előkészítést, a díszítő és jellemző jelzők sorát. Motívumai akár táj, akár csendélet, akár emberalak, egyszerű, egy hangsúlyú motívumok.*” – írta Kamps Antal 1948-ban, a festő első emlékkiállításának katalógusában.

Nem is csoda, hogy ez a primér természetlátás egyedülállóvá avatta Nemes Lampérth művészetét a magyar művészet történetében. Ha csak az őt követő generációt nézzük, Aba-Novák, Patkó Károly, Szőnyi István korai festészetét is alapvetően inspirálták Nemes-Lampérth művei. A Nyolcakat követő időszak legmeghatározóbb figurájává nőtte ki magát alig egy évtized alatt.

A nélkülözés és a nyomor állandó kísérője volt Nemes Lampérth életének. Szüleinek korai halálától (1912) egyedül, folytonosan változó albérletekben, baráti műtermekben és kórházakban élt és dolgozott. Legszilárdabb támasza mindvégig a Szépművészeti Múzeum volt, ahol már pályája kezdetén barátokra és támogatókra lelt. Pogány Kálmán, Meller Simon, Petrovics Elek és Takács Zoltán személyében olyan pártfogókat talált, akik azon túl, hogy bevezették az ifjú művészt a múzeum gyűjteményeibe, később az életmű megmentői is lettek. A folyamatos bizonytalanság és változó körülmények miatt szétszóródott és nagyrészt megsemmisült életmű maradványainak legnagyobb része épp a Szépművészeti Múzeumnak köszönhetően vészelte át az elmúlt évszázadot. A fenti barátok támogató szándékának köszönhető többek között Nemes Lampérth két nagyméretű aktképének fennmaradása is, melyek ma a Magyar Nemzeti Galériában találhatóak. A nem túl hosszú pálya, a tizenhárom év terméséből ma alig több mint 40 olajkép ismert. A nélkülözés és a gyakori helyváltoztatás nyomán szétszóródott életmű nagy része vélhetőleg elkallódott valahol. Nem is csoda, hogy magángyűjteményben ma alig található meg Nemes Lampérth festményei.

Kaszás Gábor

